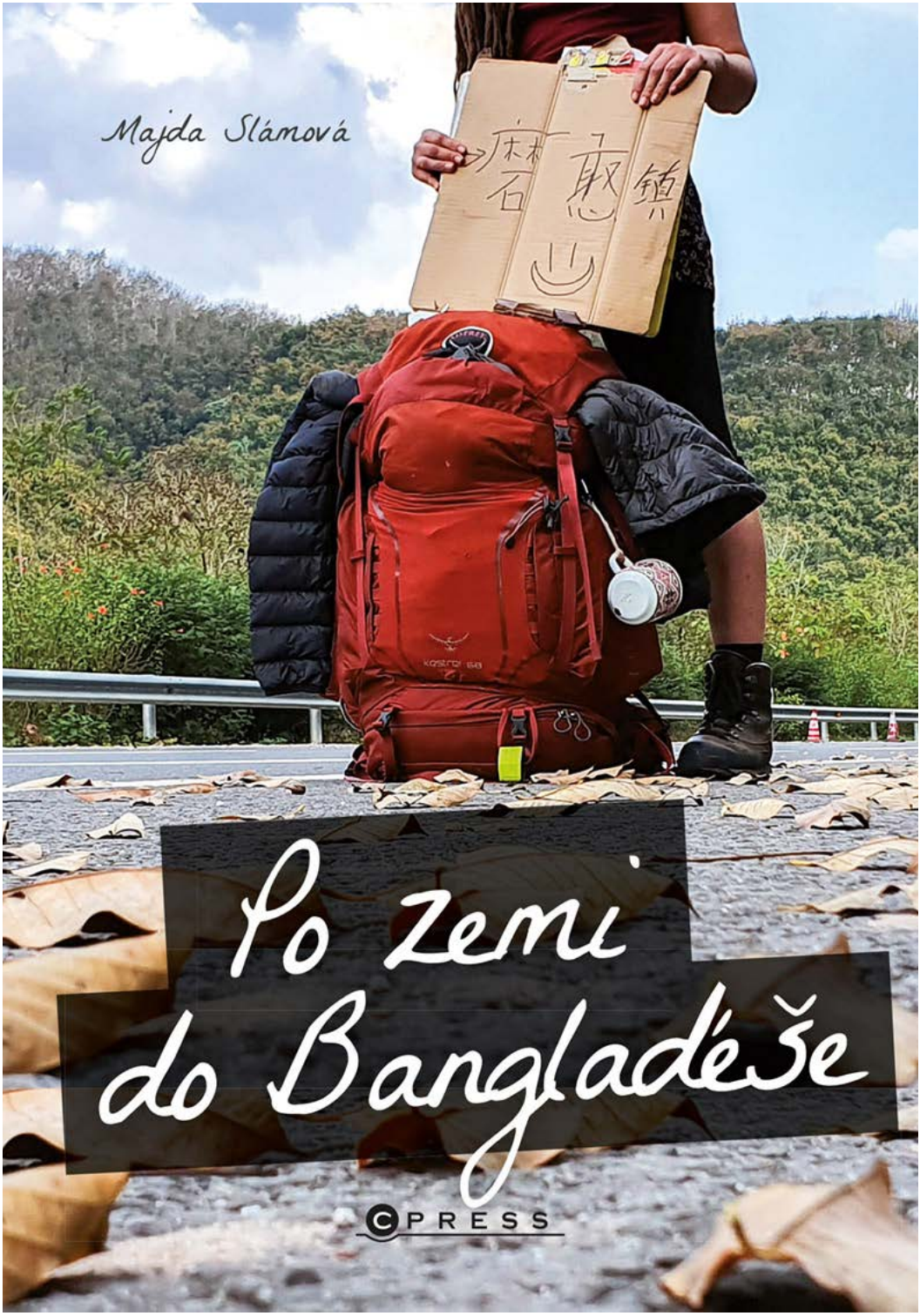
Majda Slámová
Po zemi do Bangladéše
CPRESS

Po zemi do Bangladéše

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Majda Slámová
Po zemi do Bangladéše – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

PO ZEMI DO BANGLADÉŠE

Majda Slámová

CPRESS

OBSAH

Rusko a Kazachstán 8

Čína. 17

Laos, Thajsko a Myanma 56

Indie 84

Bangladéš 94

Nepál 176

Doslov 222

Poděkování 223

Věnováno Kristině
a taky všem stopařům a stopařkám.

Autobus, ve kterém nyní sedím, stojí na ruské hranici. Osmého prosince 2019 jsem vyrazila na trek po zemi do Asie. Můj plán je tříměsíční cesta bez použití letadla. Chci postupně projet velmi rychle přes zamrzlé Rusko a Kazachstán, pokračovat přes Čínu, Laos, Thajsko, Myanmu, Indii do Bangladéše a pak zřejmě podobnou cestou zpět. Chci kombinovat vlaky a autobusy, ale především stopovat.

Kazachstán
Čína
Nepál
Káthmándú
Bangladéš
Indie
Myanma
Laos
Thajsko

„Ty jsi muslimka?“
„Ne.“
„Křesťanka?“
„Ne.“
„A co jsi?“
„Nic. Ateistka.“
„Já se tě bojím.“ (smích)

RUSKO A KAZACHSTÁN

8.–15. prosinec

Vzhůru na východ

Toho léta jsem se vypravila do Chorvatska. Trasu jsem dala na pět stopů a nechávala se zásadně vyhodit na benzinkách tak, jak jsi mi vždy kladla na srdce. Nenáviděla jsi mé punkové cesty. Uznávám, že nebyly často úplně promyšlené. Mojí „stopovací strategií" byla většinou spíš náhoda. Pamatuješ, jak jsme tehdy kvůli mně s Míšou sjely z dálnice a skončily někde na venkově po cestě do Anglie, kde nejezdilo vůbec nic? Jen proto, že jsem trvala na tom, abychom braly random auta. To random auto byla bílá dodávka se dvěma kluky. Nechaly jsme se zavřít dozadu. Nebyla tam okna. Jen nějaké malé dítě a matrace na zemi. Vidím ten tvůj výraz, jako by to bylo včera, když nás vyhodili mimo naši trasu. Déšť a prázdná silnice. V ten moment jsi se ještě smála, ale o pár hodin později tě můj punk už dováděl k šílenství. A když jsme šly pěšky v Calais pod mostem, už jsi přestala mluvit. Teď bys ze mě měla radost. A to jsem jela do Chorvatska s děsnou kocovinou. Pila jsem ten měsíc pořád. Jinak to ani nešlo. Vypravila jsem se tam pět týdnů poté, co se TO stalo, abych se nezbláznila. Potřebovala jsem utéct. A tam na pláži v Drveniku jsem dostala nápad. Odjedu do Asie.

Měla jsem čtyři měsíce na přípravu. Potřebovala jsem ušetřit nějaké peníze, zařídit si očkování, lístky na vlak, víza a taky své putování trochu promyslet. Ale ne moc, to by mi nebylo vlastní. Nejedu do Asie poprvé. Už jednou jsem podobnou cestu podnikla, ale jinak. Tehdy jsem strávila dlouhou dobu v Rusku a pak jela z východu Číny na Vietnam, Laos a Kambodžu.

S balením jsem si dala záležet, aby krosna nevážila nad patnáct kilo. Rozhodla jsem se, že když už mám nápad vydávat se do Ruska, Kazachstánu a potažmo severovýchodní Číny zrovna v prosinci, udělám všechno pro to, abych přežila. Samozřejmostí tím pádem byly lyžařské mega teplé kalhoty, dvoje podvlíkačky, tři termo trika, péřovka a vojenský tlustý kabát. U bot jsem ani chvíli neváhala. Jasná volba padla na pořádné pohory a sandály. Na věci, jako jsou spacák či stan, jsem se rovnou

vykašlala. Rozhodla jsem se, že si vystačím s hamakou. Takové cestování vycvičí z člověka minimalistu, takže kosmetika se smrskne na jedno mýdlo, které je úplně na vše. Místo pěti knih postačí čtečka. Naopak výbavu lékárničky při cestování kamkoliv nikdy nepodceňuji. V batohu nechybí další vychytávky jako jsou univerzální špunt do umyvadla či šňůra s kolíčky na prádlo. Největší dilema bylo, jak zredukovat fotografickou výbavu. K zrcadlovce a univerzálnímu objektivu jsem přidala nakonec už jenom jedno pevné sklo. Po dlouhém rozhodování jsem strčila těžký teleobjektiv zpátky do skříně.

Samotné cestě předcházela bujará kolaudace našeho komunitního domku v Brně, který teď na chvíli opouštím. Vděčím Míše, že mě ráno dokázala vzbudit, abych se vypravila na sraz s Danem z Blablacar. Naším cílem byl ukrajinský Lvov. Kocovinu z párty jsem prospala v autě a následně nastoupila na autobus do Kyjeva, abych o pár hodin později chytla další ve směru Moskva.

Překročení ukrajinsko-ruské hranice zabralo dohromady čtyři hodiny. Sděluji svému sousedovi v autobuse, vinaři Alexandrovi, své pocity: „Jsem ráda, že je Česko součástí Schengenu a takové procedury absolvovat nemusíme." Alexandr se jen zasměje a prohlásí: „To jsme si prohodili. Za Sovětského svazu jsme zase hranice neměli my." Debata se stáčí k tématu, jak byl Sovětský svaz skvělý, a také k současnému Rusku. Odmítá se na život v Moskvě dívat kriticky. Podle něj je jedno, kde žije, protože ukrajinská Oděsa je dnes stejně drahá jako Moskva – v jídle i nájmu. Když mi ale později v průměrné moskevské jídelně za bramborovou kaši se zelím naúčtují sedm set rublů (dvě stě padesát na koruny), jenom valím oči. V jaké iluzi Alexandr žije, že porovnává život v Moskvě po ekonomické stránce s ukrajinskou Oděsou, netuším.

Později téhož odpoledne v ruské metropoli na peróně hledám vlak na Petropavlovsk. Cedule jsou ale hrozně vysoko a dioptrické brýle na poličce v Brně. Vedle stojí asi osmdesátiletý stařík. Poklepu mu na rameno a prosím ho, aby mi přečetl ceduli, ze které platformy mi

vlak odjíždí. Já spatřuju jenom rozmazané fleky. Vidí lépe, a tak po chvíli nacházím správný vlak a vzápětí si stelu postel na plackartě – v otevřeném lůžkovém vozu mezi dalšími lidmi. Hned na začátku cesty se jakýsi chlápek zabouchne na záchodě. Průvodčí vytahuje železnou tyč a buší s ní do dveří. Asi po dvaceti minutách je po všem. Dveře se podaří vysadit a chlápek je konečně venku. Pominu-li akci „uvězněný křičící chlápek na záchodě", tak jsem asi nikdy nezažila na plackartě takový klid jako tentokrát. Pouze tak hodinu před výstupem začnou ženy sedící kolem mne rozumovat nad mými dredy. Doporučují mi nechat se ostříhat, protože s krátkými vlasy najdu chlapa, ale dredy jsou podle nich hrozný a s takovými vlasy se nevdám.

Z Petropavlovsku je jeden kus ledu. Dávám pozor na každý krok a nedělám jich zbytečně mnoho. Končím v nejbližší nádražce, abych zde přečkala dobu do odjezdu dalšího vlaku do Astany, nyní Nur-Sultanu. Město je nově pojmenované podle bývalého autoritářského prezidenta Nursultana Nazarbajeva.

V podniku odzbrojuji paní servírku informací, že jsem vegetariánka a že bych si dala ráda něco bez masa. „To jako ani na sádle?" „Ani na sádle," odpovídám. „Aha, tak akorát samotné brambory," krčí bezradně rameny. Brambory mě moc nenadchnou, a tak s povděkem beru čaj s mlékem a kus buchty.

Z nádražky se po nějaké době přesouvám zpátky do vestibulu vlakové stanice. Malá rádoby kavárnička se dvěma plastovými stoly a přemaštěnými pirohy je součástí čekací haly. Protože mám ještě spoustu času, objednávám si jeden zelný piroh a k tomu další čaj. Usedám ke stolečku a po deseti minutách už slyším, jak starší prodavačka s jedním zubem spokojeně za pultem pochrupkává. Když se asi po půl hodině vzbudí, dostanu vynadáno, že jsem si dala nabíjet mobil. Za použití zásuvky se prý platí.

Moje další cesta vede na toaletu. Doma už mám z minulosti sbírku fotek kazašských záchodů a pořizuji další. Nádražní exemplář bude

jedním z těch lepších. Fascinuje mne model několika tureckých záchodů za sebou a příčky, které začínají tak třicet centimetrů od země a sahají pouze po ramena. Žádný ostych. Paní, která přišla vykonat potřebu, když jsem si čistila zuby, se s tím vyloženě „nesere“.

Nasedám do vlaku. Zatím nemám chuť se moc socializovat. Vyhovuje mi samota s knihou a pocit anonymity v prostředí, do kterého nezapadám. Líbí se mi vzdáleně pozorovat, jak se postupně vše kolem mě proměňuje. Jak je pozvolna evropská kultura nahrazována asijskou. Vlaky se začínají zaplňovat tradičně oděnými Kazaškami.

Zároveň se cítím dost nejistě. Uvědomuji si, že jsem nepodchytila řadu věcí. Nemám hotová víza do Myanmy. Netuším vůbec nic o Indii a o přesunu přes indickou hranici. A už vůbec nemám zjištěné cokoliv o Bangladéši.

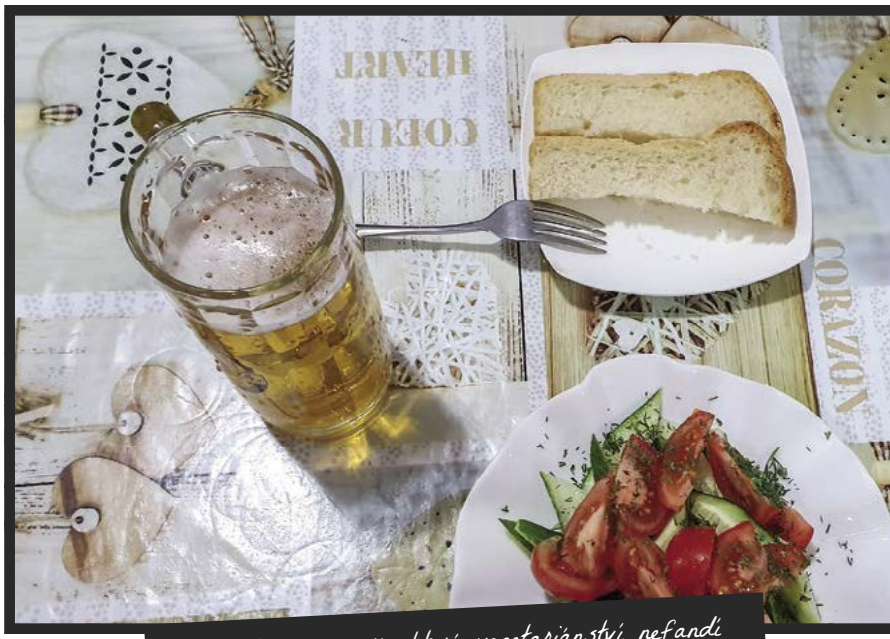

Kazachstán – země, která vegetariánství nefandí

Nejlevnější lístky do Almaty jsou s přestupem v Akadyre. Nikdy jsem ten název neslyšela. Není divu. Jde spíš o vesničku, která je v pět hodin odpoledne, když vystupuji z vlaku, téměř bez života. Naštěstí je tu otevřená hospoda, ve které paří asi deset žen s dětmi a zpívají. K večeři mi udělají zeleninový salát – okurku s rajčetem zasypanou koprem.

Studentka ekologie, ke které později přisedám v nočním spoji na plackartu, mi vypráví, jak mají staré vlaky velké dopady na životní prostředí a jaký zdroj znečištění pro Kazachstán představují. Ještě nikdy nepila alkohol a rozhodně nemá v plánu to zkoušet. Abstinuje kvůli náboženství.

Ve vlaku je veselo. Pořád tu někdo chodí a něco nabízí. Ženy tahají velké množství šatů na ramínkách a snaží se je prodat. Od jedné bábinky na peróně si kupuji blinčiky (palačinky plněné tvarohem) a začínám mít docela problém rozumět ruštině s mnoha přejatými slovy z kazaštiny. Na vedlejší posteli leží Bachiv, muž ve středním věku. Chlubí se mi, že ve svých pětapadesáti letech už má se svou jedinou ženou deset potomků.

Akadyre — pařící Kazašky při pátečním večeru

Další spolucestující, dvaapadesátiletá Kazaška Sabrina, se mě ujímá a nabízí mi, že mě v Almaty odveze na autobusové nádraží, ze kterého chci pokračovat do Ujgurska. Říká mi, že mě její syn, jenž ji na nádraží v Almaty čeká, odveze.

Po cestě zastavujeme na benzince a Sabrina se ptá, co chci k pití. Odpovídám, že nic nepotřebuji. „To se nedělá. Když se tě někdo v Kazachstánu zeptá a chce ti něco koupit, tak to musíš přijmout," poučuje mě. V mezičase, když syn platí, si se mnou chce vyměnit místo, abych mohla sedět s jejím potomkem vpředu a povídat si s ním. Už to začíná. Kazašské dohazovačky.

Cesta z Brna do Almaty mi zabrala šest dní. Nutno říct, že jsem příliš nespěchala, měla jsem dlouhé přestupy a nějakou dobu strávila v Kyjevě. Na nádraží zjišťuji, že hranice s Čínou bude po následující čtyři dny zavřená. Najdu nejlevnější hostel, který vychází na padesát osm korun za noc, a seznamuji se s Ajgulou, s níž příští dny sdílím pokoj. Ajgula pracuje jako pomocnice v indické restauraci a jejím snem je stát se šéfkuchařkou. Ptá se mě:

„Ty jsi muslimka?"

„Ne."

„Křesťanka?"

„Ne."

„A co jsi?"

„Nic. Ateistka."

„Já se tě bojím." (smích)

Výhled na jezero Lugu

ČÍNA

„Můžu se tam jet podívat s vámi?“ ptám se. „Vezmeme tě tam, protože věřím na osud. Musíme tě ale dostat přes check point. Vlezeš si do kufru a budeš potichu. My jako místní projedeme v pohodě a tebe neuvidí.“

16.–22. prosinec

Digitální lágr

Na Ujgursko jsem se dopředu připravovala. Ujgurská autonomní oblast Sin-ťiang je nechvalně proslulá sítí koncentračních táborů pro muslimské obyvatelstvo, které je čínské komunistické straně nepohodlné. Už v Česku jsem si resetovala celý telefon. Vymazala jakékoliv napojení na sociální sítě nebo gmail, smazala všechny fotky a dala si pozor, aby mi nezůstala v peněžence novinářská průkazka. Zejména v této části země nejsou novináři vítaní a je zde všudypřítomná cenzura.

Osmnáctého prosince si jdu na nádraží ve městě Almaty brzy ráno koupit lístek do lůžkového autobusu a vzápětí vyrážím směr Urumči. Jedeme několik hodin po zasněžené stepi. Nikde nic není. Jen holá step. A pak to přijde. Řada ostnatých žiletkových plotů, všude kamery, a dokonce padající brány, přes které musíme projet. Takto zabezpečenou hranici jsem ještě nikdy neviděla.

Lůžkový autobus z Almaty do Urumči

Vystupuji s krosnou a mířím s ostatními cestujícími do hlavní budovy pohraniční služby. Samotný prázdný autobus je odkloněn bokem na kompletní prohlídku.

Celá kontrola zabere spoustu času, ale rozhodně ne proto, že by hranice byla plná lidí. Naopak. Je tu téměř prázdno. Mě, jako jedinou z naší posádky, odvádí dvě ženy na prohlídku do jedné z kanceláří. K mému překvapení mluví plynně anglicky. Musím vyskládat celý batoh. Chtějí vidět úplně všechno. Blok. Každý papír. Přichází řada i na telefon a foťák. Chtějí vidět všechny fotky, kontakty, e-mail, sociální sítě. Jsem moc ráda, že jsem si neudělala žádnou fotku té extrémně zabezpečené hranice, i když jsem moc chtěla. Nemám tam nic. Jen pár turistických fotek. Protestuji: „Je mi to nepříjemné. Je to velký zásah do soukromí." Jedna z nich na mě pohlédne a suše odpovídá: „Tak to prostě v Číně je." Odpověď, kterou uslyším v totalitní zemi ještě mnohokrát.

Od hranice do Urumči jedeme přes noc. V pět ráno musíme opět všichni s pasy vyskákat z autobusu a projít policejní kontrolou.

Konečně jsme na místě a rozespale se s krosnou na zádech vydávám najít záchod, abych pak po vyčištění zubů mohla vyrazit na stop. Velmi

rychle nabývám pocit, že celé město je tak oplocené, že se prostě nedá opustit. Je hrozná zima a zdá se, že najít výjezd na Turpan, odkud by se dalo stopovat, je nadlidským výkonem. Vyměknu a stopování vzdávám. Namísto toho jdu zkusit štěstí na vlakové nádraží. Jenže najít cestu k nádraží není o nic jednodušší než najít výjezd na Turpan. Všechno je samozřejmě v čínštině. Anglicky nikdo nemluví.

Přestože mám vlakové nádraží na dohled, nedaří se mi dostat dovnitř do prostoru nádvoří. Je to obrovská plocha, která je celé oplocená. Všude kolem je spousta kamer a policajtů. Fízlové na ulicích chodí dokonce s obrovskými štíty a někteří s velkými tyčemi. Konečně, asi po patnácti minutách, nacházím jediný vchod do areálu. Všude jsou skenery a každému cestujícímu jsou kontrolovány osobní věci. Všichni jsou stále pod drobnohledem. Ptala jsem se studentky, která se mnou v Urumči vystupovala, proč tomu tak je. A zase přišla ta odpověď: „To je prostě Čína."

Dostat se z areálu nádraží do samotné budovy je další zkouška trpělivosti. Prohlídka je nekonečně dlouhá. Každého zvlášť. Kapsy. Kapuce. Sundat čepici. Sundat šálu. Batoh pod skener.

Z Turpanu, kde byla co pět set metrů policejní stanice, jsem si stopla prvního týpka. Mám za tímto účelem připravený dopis v čínštině, ve kterém se píše, kdo a odkud jsem a kam jedu. Řidič mne veze do města Shanshan. Anglicky umí stejně jako všichni ostatní. Vůbec. Celnice na hranici byly naprostou výjimkou. Dorozumíváme se jen přes stažený překladač v mobilu.

Snažím se přes den stopovat a v noci jezdit vlakem, nebo přespávat na nádraží v sedačkách, abych neutrácela. S ubytováním je to velká bída. Levnější ubytování nemají povolení ubytovávat cizince. Přespat se dá jen v drahých hotelích, které stojí minimálně pět set korun na noc, spíš víc. Tím, že cestu plánuji na tři měsíce a co nejvíc nízkonákladově, spaní v hotelích do mého plánu nezapadá. To bych za dva týdny mohla zpátky do Česka. Ale právě v Shanshan výjimečně v hotelu zůstanu. Platím zde pět set a ráno mám královskou snídani, jakou jsem ještě nezažila. Jídlo všech barev

a tvarů, které jsem nikdy neviděla a často vůbec netuším, o co jde. Nudle na různé způsoby, spousta všelijaké zeleniny. Labužnický ráj.

V devět ráno vyrážím na výpadovku za město směr Hami. Procházím celým městem, abych se dostala až na konec, a mohla stopovat lidi, kteří Shanshan opouští a jedou dál. Už mám za sebou nějaké tři kilometry chůze, když mě zastavují policajti. Samozřejmě neumí ani slovo anglicky a já je v tom škodolibě chvíli nechávám, ať si poradí. Neporadí. Pořád mi malují nebo do telefonu píšou čínské znaky. Ukazuju jim pas a oni posunky naznačují, abych si nastoupila do auta a někam s nimi jela. Když pochopím, že mě odejít nenechají a že mi pořád budou překládat text jen do čínských znaků, tak vytáhnu svůj telefon a zapínám překladač. Vyrozumím, že s nimi mám jít na služebnu, aby mě zaregistrovali. Nevidím důvod s nimi jezdit, když mám registraci v hotelu, kde jsem spala. Nakonec po dlouhém vyjednávání jedeme společně navštívit mé

Selfíčko s policistou při jedné z mnoha kontrol v Ujgursku

předchozí ubytování. Celá situace je absurdní – vracet se do luxusního hotelu po červeném koberci v doprovodu tří policajtů, z nichž jeden má přes rameno přehozenou velikou bouchačku.

Když si prověří mou registraci a ujistí se, že je vše v pořádku, sdělí mi, že mám zůstat v hotelu. Protestuji, že v hotelu zůstávat nebudu, a chci, aby mě odvezli zpět na místo, kde mě naložili. I tak už pro mě kontrola představuje dvě hodiny promarněného času. S tím jsem ale dopředu kalkulovala. Věděla jsem, že mne podobné situace v Ujgursku neminou a že je třeba počítat s časem stráveným každodenními kontrolami. Věděla jsem, že jedu do digitálního lágru. Věděla jsem, do čeho jdu, a přece mě všechno neskutečně štve a vyčerpává.

Celá kontrola se protáhne ještě tím, že naoko souhlasí s odvozem zpět, ale ve skutečnosti mě vysadí na autobusovém nádraží. „Nemůžeš stopovat do Hami. Jezdí tam tak jedno auto za týden. Ta silnice je prázdná. Navíc

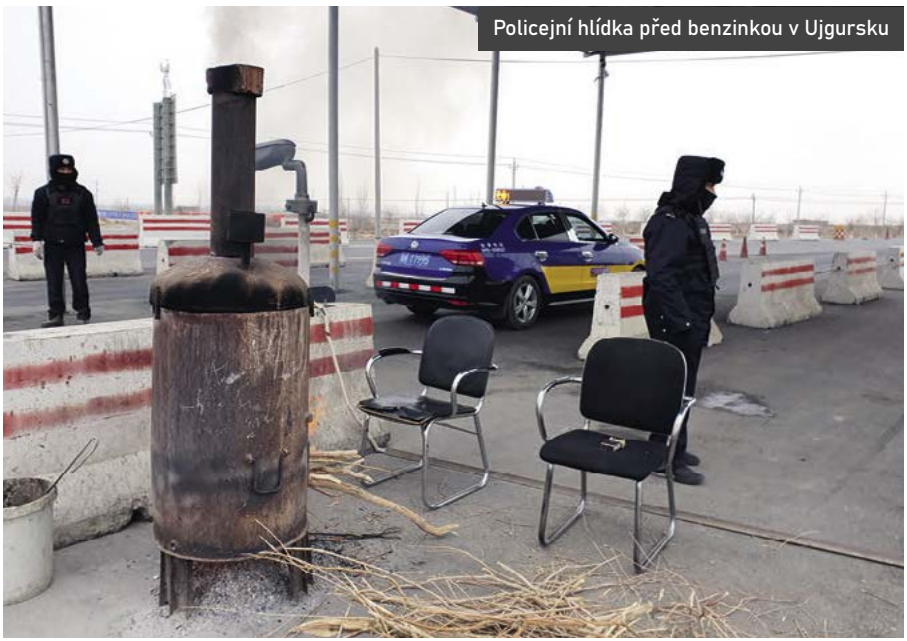

Policejní hlídka před benzinkou v Ujgursku